

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ทว่าทุกแห่งบนโลกสามารถส่งข่าวสารถึงกันได้ตลอดเวลาโดยไม่จำกัดพื้นที่ และเวลา เกิดการย่อของระยะทางทำให้เวลาให้แคบ และสั้นลง ข่าวสารทั่วโลกจึงสามารถส่งถึงทุกคนได้อย่างรวดเร็ว และไม่น่าเชื่อ

ในยุคที่มีเทคโนโลยีเจริญไปอย่างรวดเร็ว สื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ การเกิดทัศนคติ และก่อให้เกิดพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุด สื่อวิทยุโทรทัศน์จึงได้รับการยอมรับในเรื่องประสิทธิภาพว่าสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้เป็นจำนวนมาก มีเนื้อหา และรูปแบบในการนำเสนอที่เข้าใจได้ง่าย สามารถรับชม และรับฟังได้ทั้งภาพ และเสียงในเวลาเดียวกันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีลักษณะเป็นสื่อสาธารณะ และมีการควบคุมอย่างเข้มงวดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีลักษณะการเป็นสื่อที่มีรูปแบบการผสมผสานที่หลากหลาย (McQuail, 2005, p. 36) นอกจากนี้ยังเป็นสื่อราคาถูกลงที่สามารถเข้าไปอยู่ในบ้านของทุกคนได้

ประวัติความเป็นมาของวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้เตรียมการทดลองส่งโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2475 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ต่อมาจอมพล ป.พิบูลสงครามได้พยายามก่อตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย และสามารถก่อตั้งได้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2498 โดยมีบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดเป็นผู้ดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยช่อง 4 บางขุนพรหม และออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ในระบบภาพขาวดำ 525 เส้น (NTSC) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2550, น. 109-111) ในเวลาต่อมาได้พัฒนา และเพิ่มสถานีโทรทัศน์ให้มากขึ้นจวบจนปัจจุบัน

การบริหารของสื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยมีการบริหารที่หลากหลายเช่น การบริหารแบบระบบราชการ การบริหารแบบระบบเอกชน และการบริหารแบบบริษัทจำกัด (มหาชน) เป็นต้น โดยจะมีความแตกต่างกันซึ่งจะขึ้นอยู่กับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสถานี แต่อย่างไรก็ตามทุก ๆ สถานีจะถูกควบคุมดูแลโดยภาครัฐ ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.

2550 ในมาตรา 47 เพื่อคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทั้งใน ด้าน การศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น โดยมีการแข่งขันโดย เสรีอย่างเป็นธรรม และกฎหมายฉบับต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และ กำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ในเรื่อง การ กำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาสาระของสถานีวิทยุโทรทัศน์แต่ละสถานีต้องมีเนื้อหา ดังนี้

1. การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
3. การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ
4. ความมั่นคงของรัฐ
5. การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับ ประชาชน
6. การกระจายข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภา กับประชาชน
7. การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้ การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข และยังกำหนดให้มีองค์การอิสระเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการ ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (พระราชบัญญัติองค์การ จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543, 2543, มาตรา 26 วรรค 1) ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจาย เสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ขึ้นมาเพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรของรัฐที่เป็น อิสระในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ให้มีความ สมบูรณ์ต่อไป

นอกจากนี้การบริหารงานสถานีวิทยุโทรทัศน์มีลักษณะพิเศษคือ เป็นองค์กรที่ สร้างสรรค์ความคิด ข่าวสาร และวัฒนธรรม แตกต่างจากองค์กรทั่วไป มีรูปแบบการบริหารที่เป็น ลักษณะความเป็นเฉพาะตน คือมีการบริหารจัดการภายในองค์กร และต้องมีการปฏิสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่องกับองค์กรภายนอกอยู่เสมอ เพื่อค้นหาข้อมูลมารายงานต่อสาธารณะชน อีกทั้งการ ทำงานต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชวล, 2551, น. 2)

การบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์มีความหลากหลายในการบริหาร และยังมีความละเอียด ซับซ้อนในด้านขององค์กร คือ ตั้งแต่การจัดโครงสร้างองค์กร การจัดการทางธุรกิจ และไม่ใช้ธุรกิจ การกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานต่าง ๆ การจัดองค์กร การบริหารบุคคลหรือสำนักงาน การวางแผนงบประมาณ การจัดผังรายการ การบริหารการผลิต การบริหารการตลาด และการจัดจำหน่ายหรือการกระจายเนื้อหาของสาร รวมถึงการประเมินผล และวิจัยเพื่อนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานในครั้งต่อไป เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานของผู้บริหารที่ต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น เทคโนโลยี การแข่งขัน และความต้องการของผู้ชม ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในการบริหารสื่อวิทยุโทรทัศน์จึงอยู่กับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยความสำเร็จ และมั่นคง

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2550, น. 437-444) ได้ศึกษาว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการบริหารสื่อวิทยุโทรทัศน์มีหลายลักษณะเช่น การจำแนกตามประเภทของการประกอบการ (Licence classification), การจำแนกตามเทคโนโลยีการแพร่ภาพ (Technology classification), การจำแนกตามขนาดของพื้นที่ครอบคลุมของสถานี (Geographical classification), การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของสถานี (Objective classification), จำแนกตามกลุ่มผู้ชม (Audience classification) และจำแนกตามประเภทของเนื้อหารายการ (Content classification) เป็นต้น หากแบ่งตามประเภทของการให้บริการมี 2 ประเภท คือ ประเภทสาธารณะรับได้โดยตรง (Free Television) และประเภทที่เก็บเงินค่าชม (Pay Television) เช่น การให้บริการทางเคเบิล, ทางดาวเทียมในระบบดีทีเอช (Direct to Home) และทางคลื่นไมโครเวฟ ซึ่งการให้บริการทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวจะมีลักษณะการประกอบกิจการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการค้า (Commercial Television) และสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่มุ่งโฆษณาสินค้า (Non Commercial Television) ดังนั้นหากจัดกลุ่มการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะสาธารณะรับได้โดยตรง และมีการประกอบธุรกิจเพื่อการค้า เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี (Modernine TV) มีรายได้จากการขายโฆษณา, รายได้จากการขายให้เช่าเวลา, รายได้จากการขายรายการหรือผลิตภัณฑ์ที่สืบเนื่องจากรายการ กลุ่มการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะสาธารณะรับได้โดยตรง และประกอบกิจการที่ไม่มุ่งเน้นโฆษณาสินค้า เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ช่องเอ็นบีที มีรายได้จากงบประมาณของสำนักนายกรัฐมนตรี และมีโฆษณาแบบ Corporate advertisement (สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, 2552) และสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ช่อง ทีวีไทย

บริหารโดย องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) หรือ Thai Public Broadcasting Service (TPBS) มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ดำเนินการภายใต้ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ ขององค์กร เช่น มีรายได้มาจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และกฎหมายว่าด้วย ยาสูบ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกินสองพันล้านบาท(พระราชบัญญัติองค์กร กระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551, 2551, มาตรา 5-12) กลุ่มการ บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะที่เก็บเงินค่าชม และประกอบธุรกิจเพื่อการค้า เช่น สถานีที่ ออกอากาศทางสายเคเบิล (Cable television) แบบบอกรับสมาชิก (subscription television) เช่น ช่อง True visions มีรายได้จากค่าสมัครสมาชิก และการโฆษณา สถานีที่ออกอากาศทางดาวเทียม (satellite television) เช่น สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม Asia Satellite TV หรือ ASTV มีรายได้จากการโฆษณา และ เงินบริจาค (เอกสารประวัติและการพัฒนาสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASTV , 2546) กลุ่มการบริหาร สถานีวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะที่เก็บเงินค่าชม และประกอบกิจการที่ไม่มุ่งเน้นการโฆษณาสินค้า เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษา (ETV) มีเป้าหมายเพื่อขยายโอกาส ทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การเรียนการสอนให้เท่าเทียมกันนอกจากนี้ยังสามารถรับสัญญาณการออกอากาศ ผ่านเคเบิลทีวี ท้องถิ่น และช่อง True visions (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, น. 6-13)

การบริหารของสื่อวิทยุโทรทัศน์ของแต่ละสถานีจะมีรูปแบบในการบริหาร การจัด องค์กร และการดำเนินงานที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานี และ สิ่งที่สำคัญในการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุก ๆ สถานีคือ การพัฒนาสถานีให้มีความก้าวหน้า และทันสมัยในทุก ๆ รูปแบบ เช่น การพัฒนาระบบการแพร่ภาพออกอากาศให้เข้าถึงผู้รับชมมาก ขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนระบบการแพร่ภาพจากระบบวีเอชเอฟ มาเป็นระบบยูเอชเอฟของสถานี วิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท.โดยพยายามปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีในระบบการส่งคลื่นสัญญาณ โทรทัศน์จาก Analog มาเป็น Digital ทั้งหมดในอนาคต (สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, 2552) หรือ การใช้สัญญาณผ่านดาวเทียมจากกรุงเทพมหานครไปสู่สถานีเครือข่ายในทุกภูมิภาค ใช้ระบบ ดิจิตอลในการผลิต และควบคุมการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (สถานี วิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, 2552) เป็นต้น จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นชัดถึงปรากฏการณ์ที่ ทุกสถานีพยายามปรับปรุง พัฒนา องค์กรของตนให้มีความก้าวหน้าต่อไปในอนาคตเพื่อเท่าทันกับ การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี กฎหมายต่าง ๆ ไม่เพียงเท่านี้ยังมีการพัฒนาบุคลากรทางวิชาชีพ

สื่อสารมวลชน ตลอดจนการพัฒนาในด้านเนื้อหา รูปแบบในการผลิตรายการต่าง ๆ ให้มีความน่าสนใจ และคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นในปัจจุบันสถานีในสังกัดของรัฐได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการถ่ายทอดสัญญาณให้ก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพให้สูงขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีดาวเทียมมาใช้ในการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ ทำให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจว่าการบริหารงานเพื่อการพัฒนาของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมภายใต้สังกัดสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่าเป็นอย่างไร

สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม (PTV: Parliament Television) มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ คือ เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่เก็บเงินค่าชม (Pay Television) ผ่านสัญญาณดาวเทียมระบบดีทีเอช (Direct to Home) ระบบ Ku-band และประกอบกิจการที่ไม่มุ่งเน้นการโฆษณาสินค้า คือไม่มีการหารายได้ และการโฆษณา ดำเนินงานโดยกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ สถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ของรัฐสภา มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพื่อเผยแพร่สาระความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ และกิจกรรมของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภา กับประชาชน มีการแพร่ภาพการออกอากาศโดยใช้เทคโนโลยีการถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบดาวเทียมโดยเช่าช่องสัญญาณ NBT 15 (National Broadcast of Thailand) ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถรับชมได้จากการรับสัญญาณดาวเทียมระบบ KU-Band ดาวเทียมไทยคม 5 ออกอากาศทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00–22.00 น. (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550, น. 102-103)

ปัจจุบันสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมได้มีการดำเนินงานแพร่ภาพออกอากาศมาเป็นระยะเวลาเกือบ 3 ปี พบว่ามีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเป็นสถานีโทรทัศน์ของภาครัฐ สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีระบบบริหารแบบภาคราชการ แบบไม่มุ่งเน้นผลกำไร มีการควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ (บอร์ด) ดังนั้นจึงมีปัญหาในเรื่องความชัดเจนของนโยบายการบริหารจัดการ โครงสร้างการบริหารงาน และงบประมาณในการดำเนินการของสถานี และมีปัญหาในเรื่องการจัดผังรายการ รูปแบบ และเนื้อหาในการผลิตรายการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำให้รายการต่าง ๆ ที่ผลิตยังไม่สามารถสร้างแรงดึงดูดให้ผู้ชมติดตามได้

ตลอดทั้งวัน และมีปัญหาในเรื่องยังไม่สามารถการแพร่ภาพออกอากาศได้ตลอด 24 ชั่วโมง และยังเข้าถึงผู้รับชมได้จำนวนน้อย (ณัฐาศิริ สุขภาพ, 2550, น. 106-108)

จากปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเป็นอย่างไร และจะมีการบริหารอย่างไรที่จะพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมต่อไป ตลอดจนการหาแนวทาง และความเป็นไปได้ในการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมในอนาคตว่าควรมีทิศทาง และแนวโน้มอย่างไร ดังนั้นผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทาง การปรับปรุง แก้ไข การบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเพื่อรองรับการเจริญเติบโตขึ้นในอนาคตทั้งในด้านการเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ประเภทสาธารณะรับได้โดยตรง (Free Television) เพื่อให้สอดคล้องกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 10 วรรค (ค) ให้รัฐสภาสามารถมีใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่เพื่อให้บริการสาธารณะประเภทที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจ ที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น (พระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551, 2551, มาตรา 10) หรือยังคงเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ประเภทที่เก็บเงินค่าชม (Pay Television) มีการแพร่ภาพออกอากาศทางดาวเทียม (satellite television) ต่อไป เพราะสามารถพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ผ่านดาวเทียมได้ดีขึ้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 28 ที่อนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ที่มีการบอกรับสมาชิกหรือเรียกเก็บค่าบริการอื่น ให้หารายได้จากการโฆษณา และการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละ 6 นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณา และการบริการธุรกิจ ตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ 5 นาที จากเหตุผลดังกล่าวทำให้มีผู้ที่สนใจเข้ามาแข่งขัน และให้บริการด้านวิทยุโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมมากขึ้น เพราะผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องติดตั้งเสาสัญญาณ เพียงมีเนื้อหาหรือรายการที่พร้อมออกอากาศก็สามารถขอใบอนุญาตส่งสัญญาณโทรทัศน์ หลังจากนั้นก็สามารถให้บริการได้ในทันทีเมื่อมีคุณสมบัติที่ไม่ขัดกับกฎหมาย (ธุรกิจก้าวหน้า, 2551, น. 37-38) เช่น

ช่อง MCOT 1 และ MCOT 2 ของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) และช่อง Media Channel ของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 เป็นต้น

จากเหตุผลข้างต้นจะทำให้ธุรกิจแพร่ภาพโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเติบโตของธุรกิจโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีต้นทุนไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา มีรัศมีของสัญญาณดาวเทียมสามารถส่งสัญญาณออกอากาศได้ครอบคลุมหลายพื้นที่สามารถรับชมภาพ และเสียงได้ชัดเจนมากขึ้น ประสิทธิภาพ และการใช้งานที่สะดวกขึ้นในขณะที่ราคาชุดอุปกรณ์ลดลงอย่างมาก จึงเป็นที่นิยมของผู้ชมที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นจุดบอดของสัญญาณระบบส่งภาคพื้นดินทำให้แนวโน้มสถานีวิทยุโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมจะมีการพัฒนา และสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการศึกษาถึง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” จึงมีความสำคัญกับการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อไปในอนาคต

ปัญหานำการศึกษา

1. การบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเป็นอย่างไร
2. ปัญหา และอุปสรรคอะไรบ้างที่มีต่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม
3. มีแนวทางใดบ้างที่มีความเป็นไปได้ต่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมี Question Guideline, การจดข้อมูล เครื่องมืออัดเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิดในระดับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการของสถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษาในระดับผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 2 คน คือ นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และนางอนุภุณี ชัยสุวรรณ ผู้อำนวยการกลุ่มงานสื่อมวลชน ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสถานีวิทย์โทรทัศนกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศนรัฐสภา

ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 1 คน คือ นางศิริพรรณ วณิชพันธุ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์

และผู้บริหารระดับล่าง จำนวน 5 คน คือ นางจิตาภา แก้วเปล่ง หัวหน้าคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์, นายพิษณุ จารีย์พันธ์ หัวหน้าคณะทำงานด้านเทคนิค, นายกิตติพงศ์ เฉลิมศรีสุข หัวหน้าคณะทำงานด้านการตรวจสอบรายการ, นางสาวรัตใจยา บุญสูง หัวหน้าคณะทำงานด้านข้อมูลและห้องสมุดภาพ และนางสาวภคมน ทิพย์โกศัย หัวหน้าคณะทำงานด้านการผลิตข่าว

2. ศึกษาในระดับผู้ปฏิบัติการ จำนวน 3 คน ดังนี้

นายอามีน บินดาอุด นายช่างอิเล็กทรอนิกส์ 4, นางปิยาภรณ์ เจริญพงศ์ ผู้จัดรายการ 4 และนางสาวธัญญนิต จุลศิริขจรชัย พนักงานราชการ ผู้สร้างสรรค์รายการ

รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน

ใช้ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม 2551-พฤษภาคม 2552 จำนวน 6 เดือน รวมถึงศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนโยบายของรัฐสภา สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม ข่าวสารในหนังสือพิมพ์ และบทความต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2549-2552

นิยามศัพท์

สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม (Parliament Television หรือ PTV) หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ดำเนินงานโดย สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเผยแพร่สาระความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการต่าง ๆ ทางด้านนิติบัญญัติของรัฐสภา เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาเป็นสถานีที่ใช้ระบบส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม ในเครือข่าย NBT (National Broadcast of Thailand)15 ของกรมประชาสัมพันธ์ในระบบ KU-Band ออกอากาศทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00–22.00 น.

การบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ หมายถึง กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning)ตามเป้าหมายของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมให้สอดคล้องกับการบริหาร สถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ, การจัดองค์กร (Organization) ตามโครงสร้างสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร มีลักษณะที่สูงชั้น, การสั่งการ (Directing) ในลักษณะการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน (Decentralization) และการควบคุม (Controlling) เพื่อบริหารองค์ประกอบของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมในด้านสถานที่ตั้ง สตูดิโอ และเครื่องส่งสัญญาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่สถานีวางไว้ โดยมีผู้บริหารในระดับต่าง ๆ คือ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับล่างเป็นผู้ดำเนินงาน ติดตาม ควบคุมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาเอกชน

การบริหารเพื่อการพัฒนา หมายถึง ลักษณะของการบริหารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นขององค์กรในด้านการบริหารจัดการ (Management) เช่น ด้านบุคลากร ด้านการผลิตรายการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการเลือกใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น หลักประสิทธิภาพ (Efficiency), หลักประสิทธิผล (Effectiveness), หลักประหยัด (Economy) และหลักพัฒนา (Development)

การพัฒนาองค์กร หมายถึง การพัฒนาองค์กรสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การเจริญขึ้นของสถานี โดยศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น แล้วเปลี่ยนแปลงปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบ และทิศทางที่มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องที่ดียิ่งขึ้นโดยมีแนวทางที่สามารถเป็นไปได้ในอนาคต

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
3. ทำให้ทราบถึงแนวโน้ม ทิศทาง ตลอดจนความเป็นไปได้ของการพัฒนาการบริหารวิทยุสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
4. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมาเอกชนของสถานีวิจัยกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศนรัฐสภาในการพัฒนาสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมในระยะอันใกล้
5. เพื่อเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการที่สามารถอ้างอิง ค้นคว้า และนำไปใช้ใน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสื่อสารมวลชนต่อไป